

Зупинемо булінг у школі!

Нині серед учнівської молоді надзвичайно загострилася проблема насильства, здійснюваного самими дітьми одне до одного. Останніми роками визнано поширення в освітній практиці такого явища, як шкільний булінг. Це соціальна проблема всього світу протягом останніх ста років, однак вона ще й досі не вивчена.

Булінг (bullying, від англ. bully — хуліган, забіяка, задирака, грубіян, насильник) визначається як утиск, дискримінація, цькування. Цей термін означає тривалий процес свідомого жорстокого ставлення (фізичного і психічного) з боку дитини або групи до іншої дитини або інших дітей.

Як показує практика, форми шкільного булінгу можуть бути різними: систематичні кепкування з будь-якого приводу (від національності до зовнішнього вигляду дитини); задирство; фізичні і психічні приниження; різного виду знущання; бойкот та ігнорування; псування особистих речей тощо.

Існують наступні типи булінгу та його форми:

- **Фізичний** – завдання ударів, штовхання, пошкодження або крадіжка власності;
- **Психологічний**– виключення інших із групи чи розповсюдження пліток або чуток;
- **Усна (словесна)**– обзивання, глузування або висловлювання, якими ображається стать, раса, національність;
- **Письмова**– написання записок або знаків, що є болючими чи образливими;
- **Електронна (загальновідома як кібербулінг)** – розповсюдження чуток та образливих коментарів з використанням електронної пошти, мобільних телефонів (наприклад, надсилання СМС) і сайтів соціальних мереж.

Соціальна структура булінгу, як правило, має три елементи, а саме:

- переслідувач (булі);
- жертва;
- спостерігач.

У сучасній психології існує декілька підходів до вивчення булінгу. Одні дослідники зосереджують увагу на пошуку й визначенні особистісних рис, характерних для особи булі та його жертви. Інші намагаються розглядати булінг як соціально-психологічний процес.

Ось як визначає типові риси учнів, схильних ставати булерами:

- вони відчують сильну потребу панувати й підпорядковувати собі інших учнів, переслідуючи власні цілі; вони імпульсивні й легко шаленіють;

- вони часто зухвалі та агресивні в ставленні до дорослих (передусім батьків і вчителів);
- вони не виявляють співчуття до своїх жертв;
- якщо це хлопчики, вони зазвичай фізично сильніші за інших.

Типові жертви булінгу також мають свої характерні риси:

- вони полохливі, вразливі, замкнуті й сором'язливі;
- вони часто тривожні, невпевнені в собі, нещасні й мають низьку самоповагу;
- вони схильні до депресії й частіше за своїх ровесників думають про самогубство;
- вони часто не мають жодного близького друга та успішніше спілкуються з дорослими, ніж із однолітками;
- якщо це хлопчики, вони можуть бути фізичнослабшими за своїх ровесників.

Ці риси є водночас і причиною, і наслідком булінгу. У той самий час, на думку окремих дослідників, відтворити типовий портрет агресора та жертви неможливо. Шкільний булінг — явище системне й комплексне. Тому, окрім лікарів, психіатрів, психологів (які займаються зазвичай уже з тими, хто піддався цькуванню та знущанням з боку своїх однолітків і однокласників), до вивчення й профілактики цього явища повинні, безперечно, долучатись учителі, соціальні педагоги, шкільні психологи.

18 грудня 2018 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)». 228 народних депутатів проголосували за проект Закону №8584, яким вдалося закріпити поняття боулінгу (цькування) та адміністративну відповідальність за його вчинення. Відтепер булінг карається штрафом від 850 грн або громадськими роботами від 20 годин.

Також за вчинення фізичного насильства можливо притягти булера до кримінальної відповідальності.

З 14 РОКІВ настає кримінальна відповідальність за:

- Умисне тяжке тілесне ушкодження – позбавлення волі на строк від 5 до 8 років.
- Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження – виправні роботи до 2 років, обмеження волі/ позбавлення волі - до 3 років.
- Крадіжка (таємне викрадення чужого майна) – штраф від 50 до 100 від неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, громадські роботи від 80 до 240 годин, виправні роботи до 2 років, арешт до 6 місяців, позбавлення волі до 3 років.
- Грабіж (відкрите викрадення чужого майна) – штраф від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, громадські роботи від 112 до 240 годин, виправні роботи до 2 років, арешт до 6 місяців, позбавлення волі до 4 років.
- Хуліганство – штраф від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, арешт на строк до 6 місяців, або обмеження волі на строк до 5 років.

З 16 РОКІВ настає кримінальна відповідальність за:

- Побої і мордування – штраф до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, громадські роботи на строк до 200 годин, виправні роботи - до 1 року, вчинені групою осіб — обмеження чи позбавлення волі до 5 років.
- Погроза вбивством – арешт на строк до 6 місяців або обмеження волі на строк до 2 років.
- Умисне легке тілесне ушкодження – штраф до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, громадські роботи на строк до 200 годин, виправні роботами на строк до 1 року.

ЯКЩО ВАША ДИТИНА СТАЛА ЖЕРТВОЮ БУЛІНГУ

- Зберігайте спокій, будьте терплячими, не потрібно тиснути на дитину;
- Поговоріть з дитиною, дайте їй зрозуміти, що ви не звинувачуєте її в ситуації, що склалася, готові її вислухати і допомогти;
- Запитайте, яка саме допомога може знадобитися дитині, запропонуйте свій варіант вирішення ситуації;
- Поясніть дитині, до кого вона може звернутися за допомогою у разі цькування (психолог, вчителі, керівництво школи, старші учні, батьки інших дітей, охорона);
- Повідомте керівництво школи про ситуацію, що склалася, і вимагайте належного її урегулювання. Найкраще написати і зареєструвати офіційну заяву, адже керівництво закладу освіти несе особисту відповідальність за створення безпечного і комфортного середовища для кожної дитини;
- Підтримайте дитину в налагодженні стосунків з однолітками та підготуйте її до того, що вирішення проблеми булінгу може зайняти деякий час.

Якщо вирішити ситуацію з булінгом на рівні школи не вдається – повідомте поліцію!

Захистіть свою дитину від цькування!

ДЕ МОЖНА ОТРИМАТИ ДОПОМОГУ?

Якщо Ваша дитина постраждала від булінгу – зверніться до класного керівника, а в разі його/її неспроможності владнати ситуацію – до завуча або директора школи.

Найкраще написати і зареєструвати офіційну заяву, адже керівництво закладу освіти несе особисту відповідальність за створення безпечного і комфортного середовища для кожної дитини.

Якщо вчителі та адміністрація не розв'язали проблему – звертайтеся із заявою до поліції.

Якщо Вам необхідна правова допомога(юридична консультація, складання заяви, інших документів) – зверніться до Єдиного контакт-центру безоплатної правової допомоги за номером **0 800 213 103** (цілодобово і безкоштовно в межах України).

ВАЖЛИВО: діти мають право безоплатно отримати послуги адвоката (складання заяв, представництво в суді)

Якщо дитині необхідна психологічна допомога – зверніться на Національну дитячу «гарячу лінію» для дітей та батьків з питань захисту прав дітей за номером 116-111 .

Головний спеціаліст відділу взаємодії з
суб'єктами державної реєстрації та
підвищення кваліфікації державних реєстраторів
Управління державної реєстрації
Головного територіального управління
юстиції у Харківській області

Г.О. Котляр

тел.752-49-73